

Horváth Péter

Micsoda szerelem

Moldova György: Ha elhagysz, veled mehetek?

Kölyökkoromban az általam nemismert világirodalom egyik legszebb novellájának tartottam a Mandarint[1], és az egyik legjobb írónak Moldovát. A világirodalmat azóta sem ismerem (bár sokat olvastam belőle), de Mandarin változatlanul a szívemben lakik, szerzőjét nagyra becsülöm, nem múló tisztelettel gondolok rá. Életéből hosszú éveket áldozott arra, hogy királyi rangú szépíróként riportkönyvekben dokumentálja az akkor örökéletűnek gondolt szocializmus működésének megalázó és megrázó szégyenfoltjait. Nyilván úgy vélte, hogy oknyomozó riporterként eredményesebben szolgálhatja olvasóit, mint szépirodalmi alkotásaival. Nagy dilemma lehetett ez, olyan emberé, aki mindenképpen segíteni akar.

Nem ismertem személyesen, de mint poszthumusz regényének szerkesztője, Szunyogh Szabolcs, én is mesterként gondolok rá. Az ő hatására írtam meg két szerény riportkönyvemet. (Közös alcímükkel – *„kivezetés a szépirodalomból"* – jobbára csak magamat sikerült végleg kivezetnem a félig-jegyzett írók sorából.)

> A *Ha elhagysz, veled mehetek?* megrendítő olvasmány.
> Már a címe is felkavaró.
> Micsoda szerelem szül egy ilyen alázatos kérdést?
> Ezt a szerelmet vallja meg a regény.

Pontosabban: egy szerelmi háromszög történetét „tárja fel", egyszerű szavakkal, szikár mondatokban, ahogy Moldova mindig is írt. Érzelmekről alig esik benne szó. Tényekről, történésekről inkább. És mégis izzik az egész. Égeti ujjamat a lapszél, mégse tudok az olvasásban szünetet tartani.

A szerelem története botrányos és mégis felemelő.

Botrányos, mivel a férfielbeszélő egyszerre két nőt szeret, ráadásul a két asszony tud egymásról, és ez már végképp nem illik a keresztény Európáról napjainkban frissen alkotandó erkölcsi képbe. A valóságban persze más a helyzet. Sok embertársunk életében soha nem adatik meg egyetlen szerelem élménye sem. Mások párhuzamos viszonyainak pedig

[1] Mandarin, a híres vagány – elbeszélés

nem mindig van köze a szerelemhez. Moldova története viszont kikezdhetetlenül hitelesnek tűnik. Felemelő, mivel a szív sötétje harcolt benne az ész világosságával, és az efféle harcnak csak vesztesei vannak. Ám a veszteség is lehet gyötrelmesen gyönyörű.

A regényben két adakozó asszony és egy elfogadó férfi éli meg a „love story" évtizedeit, siralmasan puritán (hogy ne mondjam: megalázóan szerény) díszletek közt. Soha nem gondolkoztam azon, hogy a számtalan sikerkönyv nagymestere milyen szellemi, érzelmi és anyagi körülmények közt dolgozik és él. Szinte mindegy is, gondoltam, hiszen minden valamirevaló író valójában mindig abban a szövegben lakik, amin éppen dolgozik. De hogy közben anyagi gondjai volnának? Egy Moldovának? Hogy ne tudná egy kis lakás árát a mellényzsebéből kifizetni? Hogy nincs számtalan barátja? Hogy itthoni sikerei csúcsán a hatóság jóindulatúan akadályozza külhoni megjelenését? Hogy testi-lelki gondjai lehetnek? Hogy a sportújság marad a kedvenc olvasmánya? Hogy a két nő közül, akiket szeret és akik szeretik, végül majd mindkettőt elveszíti? Hogy ő is meghal? Az író is?

És kik jönnek-mennek a regény lapjain?

A „férfifaló"szerető szépreményű férjei sorra elbuknak a flaszteren.

Egyre tompulnak az élet fényei.

A megözvegyült szerző új könyvei „szokásos módon" visszhang nélkül maradnak, a magát magyarnak, zsidónak és kommunistának valló öregember nem szalonképes figura immár.

Most, a könyv olvasása után alig egy héttel, úgy érzem, riportkönyv ez is, csak éppen a kérdező és a válaszoló ugyanaz a személy. Jól kérdez, és jól válaszol. Most már csak Önök vannak hátra: legyenek jó olvasói.

Moldova György: Ha elhagysz, veled mehetek?
Kocsis Kiadó, 2022.